

ZEMTURIŠIS

LATGALES NOVADA NEDĒĻAS LAIKKRAKSTS

Nr. 45

1995. GADA 1. DECEMBRIS

CENA 5 SANTĪMI

JA ZEME NAV SASALUSI...

Šī svētdiena katoļiem ir Kristus Karaļa svētki, pirmā diena – Jāņa Berhmana, otrā diena – pāvesta Gregora III, un ceturtdiena, 30. novembris, apustuļa Andreja pieminšanas diena.

ZEMKOPJA KALENDĀRS. Šodien Mēness vēl Strēlnieka zīmē, bet rīt un parīt būs Mežāža, 27. un 28. novembrī – Udensvira, un mēmeša pēdējās divas dienas – Zivju zīmē, tā pirmais ceturksnis iestājas trešdien, 29. novembrī pulksten 8.28. 26. novembris ir mūsu pieminšanas diena, Sonedēļ ieliek priekšlogus, tad nesvīstot rūtis, bet pirms sala iestāšanās,

ja zeme vēl nav sasalusi, var iesēt burkānus, bietes, selerijas – būs agra raža.

30. novembris ir Andreja diena, bet Katrīnas – 25. novembris. Šī diena ir kustoņu svētki, tie, cilvēkiem nezinot, naktīs pat uz baznīcu ejot. Ja aitas jau nocirptas, tad tām esot kauns kailām to darīt, bet toties tās pirms šīs dienas izmazgāja, vismaz mutes, lai būtu tīras pie dievgalda, vakaros uz aizgaldas klāja villaines, lai augtu smalka, gara un balta vilna. Katrīnas vakars ir sieviešu un meitu vakars, ko dzen kā Vastulāvi – uzvelk baltus viriešu kreklus uz

saviem, apjožas ar sarkanām jostām, atraisa matus, uzliek viriešu cepures un klaiņo no vienas mājas uz otru. Savukārt Andreja dienā jāēd grūdenis un cūkas gaļa, veic tādas pašas izdarības, kā Veggada zilēšana. Meitām šīs dienas vakarā skursteni jāieklīdzot, ka no Andreja izlūdzoties nākamo dzīvesdraugu un gaidot, kas parādīsies sapnī. Drošības labad zem spilvena jānoīk papīritis ar vēlamo puīšu vārdiem, tad kuru no rīta izvīlks pirmo, tas tad arī būs īstais. Ja ir vairāki Jāņi, Andri vai citi – jāpieliek numuriņi, lai nesaļautu.

BALVOS – PIRMO REIZI

Balvos 3. un 4. novembrī notika Latgales Pētniecības Institūta IV zinātniskā konference par Latgales pagātni, tagadni un nākotni, kurā pirmoreiz bija izveidota Reliģijas jautājumu darba grupa.

Tajā nolasīti 6 ziņojumi, kaut bija pieteikti 5. Pirmais uzstājās Viļakas dekāns P. Vilcāns ar referātu par divu Balvu rajonā dzimušu bīskapu V. Zondaka un K. Duļbinska dzīvi, darbību un ciešanu ceļu.

Bez tam ļoti vērtīgs bija mākslinieka A. Rancāna referāts par krucifiksiem Latgalē.

Pārskatu par Balvu luterāņu draudzi un pārējām Ziemeļlatgalē sniedza mācītājs E. Alpe.

Teicami sagatavots bija students I. Culinska pārskats par Dievmātes baznīcu Daugavpilī.

Pēdējie 2 referāti skāra Balvu katoļu baznīcas 200 gadu vēsturi un Balvu rajona baznīcu arhitektūru.

Savos referātos runātāji izteica vairākus priekšlikumus, kuru īstenošanā varētu piedalīties pētniecības institūts, dažādas firmas un mecenāti.

1. Dekāns P. Vilcāns izteica

priekšlikumu saglabāt abu minēto bīskapu piemiņu, izveidojot plāksnes un muzeju Viļakā. Balvu draudzē un rajonā ir darbojušies daudzi izcili garīdznieki, kā arī rajonā dzimuši un auguši garīgā darba veicēji.

2. A. Rancāns aicināja atjaunot krucifiksus Latgalē. Tas pašlaik norit ļoti gausi. Bez tam viņš lūdz palīdzēt izdot monogrāfiju par krucifiksiem Latgalē: sagatavota, bet trūkst līdzekļu izdošanai.

3. Mācītājs E. Alpe aicināja palīdzēt atjaunot luterāņu dievnamus Ziemeļlatgalē, jo 50 okupācijas gadi ir atstājuši smagu mantojumu dievnamos un cilvēku dvēselēs.

4. I. Culinska, pieminot Daugavpils Dievmātes baznīcu, izteica cerību, ka šis dievnams arī turpmāk tiks saglabāts un uzturēts pienācīgā kārtībā.

5. Solvita Dokāne, studente, runājot par Balvu baznīcas 200 gadu jubileju uz kuru draudze jau sākusī gatavoties un prāvesta J. Bārtoļa priekšlikumu par jauna dievnama celšanu Balvos.

6. Referātā par Balvu rajona baznīcu arhitektūru izskanēja

doma, ka vēl vajadzīgi daudz līdzekļu, lai atjaunotu tās un kapu kapliņas. Vēl jāinventarizē visas kulta celtnes, kapliņas un krucifiksi, kā arī ievērojami personu atdusas vietas.

Šī bija pirmā tāda veida konference. Balvu rajonam tas bija liels notikums. Mūsdienās ar milzīgu spēku no jauna parādās kultūras un reliģijas nesaraujamā saistība. Reliģija tika skarta pedagoģijas, skolu vēstures un izglītības, tāpat kultūrvēstures, vēstures un citās darba grupās.

Bija patīkami vērot, ka reliģijas un kultūras vēstures vaiņājumus sākusī risināt un pētīt jaunatne. Grūtības sagādāja viņiem daudz arhivu pētīšana, jo ne visi atrodas Latvijā, sevišķi Ziemeļlatgales arhīvs atrodas tagadējā Pitalovā (kādreiz Abrenē), jo līdz II pasaules karam Ziemeļlatgalē bija Jaunlatgales apriņķis ar galveno pilsētu Abreni. Pēc II pasaules kara Abrene bija rajona pilsēta.

Cerēsim, ka pēc gada konference notiks vai Ludzā, vai varbūt Preiļos? Jau laikus gatavosimies, lai atklātu sen aizmirsto un pienācīgi izvērtētu tagadējo.

Priesteris A. Budže, reliģijas jautājumu darba grupas vadītājs

Ludzas jaunumi

IZSTĀDE «KOKA BAZNĪCAS LATVIJĀ»

Nule kā Ludzas novadpētniecības muzejā noslēgusies madonieša Daiņa Ozoliņa meistarīgi veidotu, romantikas un dabas dziļas izpratnes aparotū gleznu izstāde un jau atklāta jauna ekspozīcija – «Koka baznīcas Latvijā». To rīko kristīgais labdarības fonds «Dialogs». Krāsu fotogrāfijas par koka dievnamiem, bet tādu īpaši daudz ir tieši Latgalē, uzņēmuši Aivars Jankovskis, Ritvars Rēpelis un Ivars Kupcis. Pa republikas pilsētām ceļo vēl

divas šo autoru darbu izstādes par visu Latvijas novadu, visu kristīgo konfesiju lūgšanu vietām – «Kurzemes baznīcas» un «Latvijas dievnami».

Kādā anotācijā mākslas fotomeistari raksta:

«Mēs redzējam savu zemi. No Lieldienām līdz Lieldienām. Pavasarī, vasarā, rudenī un ziemā, Kurzemē un Vidzemē, Zemgalē un Latgalē. Mēs bijām svētceļojumā – no dievnama līdz

dievnamam, fotogrāfijās iemūžinot turpat 700 baznīcas, lūgšanu namiņus, krucifiksus, baznīcu drupas un vietas, kur reiz bijusi baznīca. Pakalnos un ielejās, rudzu plāujā un ābeļu ziedos. Lija lietus, smaržoja vējš, baznīcu torņos skanēja zvani, mēs bijām laimīgi un esam pateicīgi Dievam par šo vienreizējo, neaizmirstamo un mūžam klāt esošo ceļojumu».

ATVĒRTS MĀKSLAS SALONS

Pagājuši jau vairāki mēneši, kopš Ludzā atvērta tautas lietišķās mākslas izstāde-salons «Dekors-Latgalē». Telpas iedalītas ar 2. vidusskolas direktora Zinaīdas Buligas laipnu pretimnākšanu vienā no šīs mācību iestādes autoklasēm iepreti pārtikas preču veikalam «Jaunums». Salonu vada Jānis Vītols, apmeklētājus laipni

apkalpo viņa dzīvesbiedre Vineta. Un cilvēki nāk, lai arī ne gluži tik kuplā skaitā, kā saimniekiem gribētos. Šurp iegriežas, lai iegādātos kādu suvenīru, glītu dāvanu jubilejas reizē darba biedram, tuvam cilvēkam, radniekam, vienkārši nopirktu skaistu māksls priekšmetu pašam.

Bet ko pirkt vai vienkārši

pamielot acis šeit tik tiešām ir. Lielā izvēlē adījumi, tautiskie cimdi un šalles, džemperu un jaciņas, lakati un sedziņas, spilventiņi, jostas un pārklāji. Bagātīgi pārstāvēti dažādi ādas izstrādājumu veidi; gan siksnas un somiņas, gan pastalas, albumi un bloknoti, gan vāciņi, maciņi, kārbīņas, lādītes.

Nobeigums 2. lpp.

ĪVĀROJAMI DATI

27. novembrī piņ 15 godi, kai ASV miris Pylidas pogostā dzymušais gleznōtōjs Aleksandrs Nukša (1898 – 1980).

30. novembrī pyrms 105 godim (1890) Kolupa pogostā dzimis latgališu atmūdas darbiniks Jōns Mukōns. Pēc pogosta skūlas beigšonas izgleiteibā pasapyldynōja pašmōceibas celā, aktīvi darbōjōs avizē «Dryva» un «Jaunōs Ziņas», rakstēja stōtus, dzejas, apceres. Saslyma ar dylūni un devēs ōrsteltis uz Krīveju, apsamede Alupkas mīstēnā un tur 1917. goda 17. aprēlī myra.

Symā pošā dīnā, 30. novembrī piņ 150 godī (1845) nu lelōkō gora gaismas nesēja timsajā drukas aizlīguma laikā Andryva Jūrdža (miris 1925. goda 22. aprēlī) dzimšonas dīnas. Atraudams sev atpytu un mīgu gon pi skola gaismas, gon pi mozas petrolejas lampenas jys sarakstēja 25 bīzus grōmotu sējumus. Rakstēja dzejas, tulkoja, atdzejōja, vōce vacūs laužu gudreibas. Jō vōrdam par gūdu Vōcijā trymdas tautiši nūdybynōja Andryva Jūrdža fondu.

«Tāvu zemes kalendars»

Attēlā: A. Jūrdža biste mākslinieka Antona Kurpnieka veidojumā

SATURĪGA, INTERESANTA

Balvu konference ar visiem blakuspasākumiem bija saturīga un interesanta. 80 referāti plenārsēdēs, sešas darba grupas, dažādi ieteikumi...

Manis vadītajā kultūrvēstures sekcijā nolasīti 15 ziņojumi, pēc tam izraisījās diskusijas, tika

aplūkoti dažādi priekšlikumi priekšdīcīnām.

Top plašāka pārdomu apcere «Vai trešās atmodas beigas?» – par Latgales kultūras pašreizējo stāvokli.

Pēteris Zeile

PATEICĪBA

«Zemturis» sirsnīgi pateicas saviem labvēļiem un atbalstītājiem – Albertam Spoģim Münsterē, Vācijā, Jānim Dimantam, junioram, ASV kā arī radio «Brīvā Eiropa» programmas «Latgolas bolss» korespondentam Rēzeknē Jūlijam Trūpam par popularizēšanu raidījumos.

LĀČPLĒŠA PIEMIŅA DZĪVO

ģimeni, pagasta priekšsēdētāja Vilcāne, rajona policijas delegācija ar policijas majori Elmu Aksjonovu vadībā un citi. Pēc runām, kas izskanēja pie pieminekļa, ziedu un degošu sveču nolikšanas, visi sapulcējās V. Beča Ģimenes namā uz vakariņām, kur pie šampānieša glāzes tika uzsaukti svētku tosti, atcerējās gan Lāčplēša ordeņa kavalieri, gan citus to gadu patīkamos un traģiskos notikumus.

Ignats Bečs, kuram šogad 14. februārī atzīmējam 105 gadu jubileju, bija viens no redzamākajiem Latvijas armijas virsniekiem, piedalījies I pasaules karā, vēsturiskajās Ziemeļlatgales kaujās un Latvijas atbrīvošanas cīņās. 1919. gadā viņš saņēma kapteiņa dienesta pakāpi, 1922. gadā, pēc demobilizācijas no armijas iestājās robežapsardzības dienestā un kļuva par robežapsardzības Zilupes rajona priekšnieku. Šo dienestu atstāja 1937. gadā, bija Abrenes un Preiļu policijas priekšnieks. Apbalvots ar Jura krustu 3. un 4. šķiru, Staņislava ordeni (virsnieka godazīme), Lāčplēša kara un Triju Zvaigžņu ordeni.

Boļševiku okupācijas gados arestēts, ievietots Daugavpils cietumā, notiesāts uz 12. gadiem ar izsūtīšanu uz Sibīriju.

A. Mežmalis

Attēlā: kapteinis Ignats Bečs.

REDKOLĒGIJA: Valija Berkina – Jēkabpils, Jānis Elksnis – Latgales Kultūras centra izdevniecība, Pēteris Gleizdāns – Rēzekne, Anita Petkune – Krāslava, Antons Rancāns – Preiļi, Antons Slišāns – Balvi, Viktors Trojanovskis – Ludza, Pēteris Zeile – Rīga, Jānis Žugovs – Daugavpils, ārņemju biroja vadītājs – Alberts Spoģis – Minsterē.

DZĪVE – VARONĀDARBS

1970. gada 30. maijā Desetnieku kapos (Miglinieku pagasts Ludzas rajonā), kur guldītas Andryva Jūrdža mirstīgās atliekas, atklāts tēlnieku Bērtuļa Buļa un Antona Velikāna darinātais kapa piemineklis. Sarīkojums sakarā ar šo notikumu sapulcināja daudz cilvēku, viņu vidū bija arī Latgalē pazīstami dzejnieki A.

kurošā krāsni.
A. Jūrdža jaunības lielākais notikums bija dzimtbūšanas atcelšana 1861. gadā, tāpat liels notikums bija drukas izlieguma atcelšana, arī tas, ka pēc tam sāka iznākt savas avīzes, grāmatas un kalendāri. Arī šajā laikā A. Jūrdžs palika pie iesāktā darba – krāja gara gaismu, lai tālāk to dotu tādām pat

Vējāns, P. Jurciņš, ievērojami kultūras darbinieki, pasākums noslēdzās netāljā Nautrēnu vidusskolā, kura daudz darījis sava slavenā novadnieka dzīves un darbības izpēti. Pie lielā domātāja, revolucionāra un cilvēka ar milzīgām darba spējām bija sapulcējušies kupla pēcteču un radnieku saime (skat attēlu).

ANDRYVS JŪRDŽS dzimis 1845. gada 30. novembrī Korklinieku sādžā un visu savu mūžu pavadījis šajā diezgan nomaļajā vietā netālu no lēcas krastiem. Skolā mācīties, kā jau daždiem citiem nabadzīgu zemnieku bērniem, viņam neiznāca, bet rakstīt iemācījās pats, gan gaitās ar ogli uz baltās bērza tāss triepjot iespiedburtus; ortogrāfija tika apgūta pēc paša izjūtas un redzētā lūgšanu grāmatā. Tādā pašā veidā iemācījās lasīt arī gotu burtus, ar kādiem tika drukātas tā sauktās baltiešu grāmatas. Ir zināms, ka viņš lasījis «Pēterburgas Latviešu Avīzes», kalendārus un arī luterāņu Biblii, kuru baznīckungs Andrekuss iemetis

citām noslēgtām zemnieku sētām.
Neskatoties uz visu to, A. Jūrdža lietnā darība ir enciklopēdiska. Viņš vāca visu, ko uzskatīja derīgu cilvēkam, to pierakstīja savās grāmatās, kuru kopīgais skaits bijis 25. Speciālisti uzskata, ka tas liecinot par ārkārtīgu produktivitāti. Kopā ar savāktajiem materiāliem tajās bijušas arī viņa paša dzejas vārsmas, tulkojumi un atdzejojumi. Pa laikam viņu uzskata arī par folkloras vācēju. Viņš bija izstrādājis sava veida «mūžīgo kalendāru», piemērotu zemnieku dzīves gada ritumam. Oriģināldzeja vēlta dabas skaistumam, atsevišķiem darbiem. Starp citu, par A. Jūrdžu kā zemnieku sadzīves veidotāju un vadītāju savos darbos skaisti rakstījuši Ontons Rupinis un Donots Myurīnīks, piemēram, rādot viņu dažādās zemnieku godības.
A. Jūrdžs savas grāmatas negatavoja iespēšanai, bet gan tūlītējai lasīšanai, pats tās arī iesēja. Smags daudējums bija 1923. gadā, kad izcēlās ugunsgrēks

Ekonomijas mājā pie Rēzeknes baznīcas, kur bija žurnāla «Zidūnis» redakcija, savākts liels daudzums vecu un retu grāmatu, starp tām arī A. Jūrdža 15. sējumi. Klīda valodas, ka šī māja speciāli nodedzināta, lai saņemtu lielāku atlīdzību no apdrošināšanas.
Savā rakstā nelaiķis M. Bukšs 1970. gadā, atceroties pieminētā atklāšanu, Andryvu Jūrdžu nosauc par «Latgales Homēru», un lielā mērā viņam ir taisnība. Viņš atgādina, ka, runājot par dižgariem, kuri latgaliešiem nesa iespējamā vārda gaismu, A. Jūrdža vārds ir pirmajā trijotnē – tūlīt aiz Gustava Manteifeļa, kurš bija barons ar augstu stāvokli sabiedrībā, lielu izglītību un zinātnisku erudīciju, plašām iespējām, bet A. Jūrdžs – vienkāršs zemnieks. Viņš bija mūsu dzimtenes dēls, kuram dārgas mūsu tautas tradīcijas un kultūrvēsture, kuram spēja tās grūtā liktenī. Savu mūžu viņš sāka klausu laikos, arī pats tās pildīja, piedzīvoja vajāšanas un sodus. Viņa iedzimtais talants pamudināja ne tikai uz rakstīšanas un lasīšanas iemācīšanos,

bet arī apgūt krievu un poļu valodu un tādejādi paplašināja redzesloku. Meitām pūrā Andryvs devis paša izgatavotas grāmatas un tajās šis tas varēja būt kopīgs. Viņa atstāto mantojumu, vien varam nojaust, jo neviens literatūras vai vēstures pētnieks to nav redzējis. M. Bukša rokās 1930. gadā nonākuši vairs tikai pāris sējumi un dažu kalendāru manuskripti. Folkloras krātuvē nokļuvuši 1340 materiāli (600 tautas dziesmas, 503 sakāmvārdi un parunas, 225 ticējumi, 14 mīklas u. c.). Viņa palikušā mantojuma pētnieki A. Jūrdžu dēvē par drukas aizlieguma Prometeju, tērtu zemnieka pelēkajā mētelī.

Sniedza, saviem lasītājiem vienu no A. Jūrdža dzejojumiem:

ZĪDU MEITA

Zalta storim saule laistās,
Vysas molas prīcā sleikst.
Putnu dzīsmes krāni saistās.
Zole zaļoj, zīdi deigst.
Laksteigola dzied aiz žūga,
Dzaguze ar' dzīsmi trauc;
Vosora jau stāv pi lūga,
«Ej tik ikšā!» vysi sauc.
Meilū, vasareņu gleitū!
Cylvāki tev's gaidēt gaida,
Maju, sovu meilū meitu,
Saulē zemes vērsā smaida.

Ate, skaistais zīdu laiks!
Puškoj dōrzas, puškoj lejas!
Meileigs jyra tovs vaigs.
Meilyno j tu laužū sejas.

Lai arī Andryva Jūrdža valoda šeit nav pietiekami gluda un eleganta (no kā lai zemnieks to iemācās?), bet tā ir īsta dzeja, sirsnīga un izjusta.

A. Jūrdža dēli nav gājuši viņa pēdās, viens vai divi bija iesaukti krievu-japāņu karā (1904), tēva vēstules viņiem bija plašas, bet lietišķas un sirsnīgas.

Daudz ūdens no tiem laikiem lēca aizpludinājusi uz Lubāna ezeru, daudz kas izmainījies Korkliniekos. A. Jūrdža vecā māja redzama vairs tikai senajās fotogrāfijās. Vienīgais visiem pietamais piemineklis ir Desetnieku kapsētā ar Prometeju attēlu, kurš rokā tur vāru liesmiņu. Tur apglabāts liela Cilvēka 80. gadus garais ceļš virs zemes.

Ieklausīsimies viņa aicinājumā:

«Eit vasali, brōlāni,
Vaicītēs, tys nava blēni,
Par viņu gudru cylvāku
Najam i desmit duraku.»

ALEKSANDRS PROBOKS

17. turpinājums

Nē, tā nebija mobilizācija, šeit visi dzīvoja zem «bronš». Šeit nebija padomju varas, šeit nebija deputātu padomju un izpildkomiteju. Pat kara komisariāta Magadanā nebija. Tiklīdz komisija atzina par derīgu kara dienestam, man izsniedza pilnu norēķinu. Kopā ar kompensācijām gandrīz trīs tūkstoši rubļu. Izņāca kārtīgas atvadas. Kopmītnes puīši strādāja nakts maiņā. Jau no rīta sapirkāmie spirtu. Uzkožamais man bija pusmēneša produktu deva, kas nesēn bija saņemta uz kartītes. Rauts bija, atbilstoši tam laikam, pamatīgs. Pēdēja brīdī viens no pavādītājiem piedāvāja kabatas pulksteni par 250 rubļiem. Sak, armijā noderēs. Tas iznāca kākis maisā. Kad pirku, pagrozīju, rādītāji griezās, kamēr kustināju tikšķēja. Ko tur es vairāk varēju prapast, nekad agrāk man pulkstenis nebija piederējis. Prece savu laiku bija jau nokalpojusi un tikšķēja kamēr kustināja. Ar šo pulksteni piedzīvoju dažus nepatīkamus brīžus, bet par to vēlāk.

Šajā Kolimas iesaukumā bija apustūksts zellu līdz 25 gadu vecumam. Lielā steigā tika pārskatītas jauno cilvēku krimināllietas. Visus, kam soda termiņš nebija lielāks par trim gadiem, amnestēja, taču tikai tos, kam veselības stāvoklis atļāva dienestu armijā. Slimos un citādi nederīgos armijai atstāja turpat zonā. Un tā, sodu izcietušos un amnestētos sapulcināja tobrīd brīvā šķirotavas barakās. Kontingents bija neparasti raibs. Lielum lielais vairums no iesaukāmajiem izturējās neciešami izaicināto, ka pat pieredzējušiem konvojniekiem tos bija grūti savaldīt. Vispirms tā bija apziņa, ka ar mums nekas nevar notikt. Par visu atbild komandieris. Bravurībai, huligānismam

NO RĪTUPES LĪDZ KOLIMAI

nebija robežu – jūra līdz ceļiem. Es, lai pasargātu savu pulksteni, paslēpu to pie konvojnieka, kam bija uzdots mūs nogādāt līdz karaspēka daļai.

Beidzot nogādāja uz kuģa. Pēc vizzinātāju valodām un paša vērojumiem tas bija neliels kravas kuģis, ko padomijai bija uzdevinājusi kāda amerikāņu firma. Tagad, daļu kravas, ko veda no Amerikas, izlādēja Magadanā, bet brīvājs tilpnes uzņēma jaunos karavīrus. Abās pusēs pāri bortiem nokarājās liels auduma tainstūris. Uz balta fona sarkanām burtiem «USSR», lai japāņi šo amerikāņu kuģi nenolāzī dibenā (japāņi jau ilgu laiku pirms otrā pasaules kara karoja par kaut kādam salām). Tagad nebraucām vairs pa Ohotskas jūru, kā tas bija pirms trim gadiem ceļā uz Kolimu, bet ķepurojamies pa seklo Taťarijas jūras šaurumu. Ķepurojamies burtiski, jo kuģim šīs ūdensceļš bija par seklu. Kad tikām uz sēkla, ilgi gaidījām paisumu un, līdzko atrāvamies no dibena, lēni tusnījām tālāk uz Lielo zemi.

Kā Magadanā, tikpat bravurīgi jauniesaktie izturējās arī uz jūras. Jau otrā dienā tie atmūķēja kuģa apkalpes bufeti, uzlauza noliktavu. Visur parādījās amerikāņu cigaretes, papirosi, baltaize, konservi. Nezinādams no kurienes tie, es savu pulksteni samainīju pret maizi un kārbu konservu. Kamēr bijām jūrā, viss likās mierīgi, bet, kolīdz piestājām Vladivostokas ostā, pie izkāpšanas krastā, sākās kratīšana. Kuģa apsardze, laižot krastā, visus pārmeklēja. Pie manis atrada iemaiņīto produktu paliekas. Biju sprukās, un tikai ar komandiera galvojumu, ka neesu piedalījies lauģīšanā, mani palaida vaļā. Arī ar citiem aizturētiem – īstajiem vaininiekiem, nekas jauns neatgādājās. Pēc dažu stundu aresta tos tāpat palaida vaļā.

Tie taču bija Dzimtenes aizstāvji!

Visus mūs atveda uz Amuras apgabala Svobodnajas pilsētu. Te nomazgājāmie pirtī. Te nometām savas Kolimas drēbes, ielēpa vecās salāpītās karavīru biksēs un blūzes. Arī šinēļi gadījās vecu vecie – kavaleristu, ar dziju šķelumu mugurpusē. Trešais rezerves kājnieku pulks, kas bija izvietots Svobodnijā, nebija kaujas vienība. Te tikai komplektēja «marša» ešelons uz rietumiem. Maz kas izskatījās pēc armijas. Visur zonas ar dzelonstieplu žogiem un sargtorniem. Te sadzina ne tikai amnestētos, bet arī tos karavīrus un civilos, kas tiesāti par kriminālnoziedzīgiem. Tiesas tolaik pieņēma spriedumus atbilstoši Kriminālkodeksa pantiem, taču ar norādī «nosūtīt uz fronti». Tātad te pulcēja daudzus grēcīgos. Komandieri mums bija tādi paši likuma pārkāpēji gan no frontes, gan aizmugures daļām. Noziedzība kara gados padomijā zēla stiprāk nekā tagad. Dažus no šiem komandieriem vēlāk kopā ar mums nosūtīja atkal uz fronti «izpirkt savu vainu». Vieglāk sakropļotie (bija arī tādi) palika uz visu laiku šinī aizmugures šķirotavā. Soda vienība mūs šķīroja pēc specialitātes un spējām (arī noziedzības specialitātes). Nostādīja ierindā, komandieris vai politruks pēc saraksta nosauca uzvārdu. Katram bija jāatbild ar virknī datu: pants, pēc kura sodīts, soda termiņš, kriminālā klasifikācija – zaglis, kabatas zaglis, dzīvokļu uzlauzējs, izvarotājs, huligāns, bandīts utt. Gluži tāpat kā lēģerī. Dažas no kriminālspēcilitātēm tika izmantotas arī karā. Kramplaužus, kabatzagļus, slepkavas, naudas un dokumentu viltoņus vēl speciāli apmacija un tad stingrā kontrolē sūtīja uz ienaidnieka aizmuguri, kur tie

čekistu uzraudzībā veica diversijas, izpildīja nāves spriedumus okupantiem un to pakalpiņiem.

Reiz, kad pārbaudē nedroši ieminējos, ka man nav panta, savu sodu esmu izcietis, tad saņēmām pietiekami pamācošu skaidrojumu. Politruks, vecākais leitnants Rodins nostādīja ierindas priekšā un uzrunāja:

– Vai redzat, viņam nav panta. Viņš ir labāks par mums. Viņš negrib karot par Dzimteni.

Lūk kā! Nē, gluži to es negribēju, bet, kad neatradu pareizāko savas nostājas skaidrojumu, politruks piekodināja, ka puīši paskaidros, kāds man pants, tādejādi dodot mājienu «biedru tiesai». Zonas likums un tradīcijas biju apguvis pilnībā, tāpēc kopēju valodu ar citiem atradu un no «sabiedriskās audzināšanas» toreiz izgrozījos. Turpmāk tādas aplamības vairs nepieļāvu.

Lielāko dienas daļu mus dīdīja ierindas solī. Braši maršējām un daudzbalstīgi dziedājām patriotiskās dziesmas. Mus sevišķi padevās pilsonkara socialistiskā realisma piesātinātās kaujas dziesmas ar griezīgiem svīpniem un spalgiem kliezieniem – par Pieamuras partizāniem, par lielo Vadoni, kas staigā zaldāta šinēļi, par mīļo Baltkrieviju, par zelta Ukrainu. Zinājām, kādā gadā un kas taisījis krievu trislīniju šauteni. Vēl līdz šim nevaru apjaust, kamdēļ mums vajadzēja zināt, cik un kādas vietas sabērtas gāzmaskas skārda bundžā. Lielu dienas daļu aizņēma mūsu politiskā izglītōšana. Augstākais Virspavēlnieks jau bija izdevis savu pavēļu pabežu sējumu, ko mums vajadzēja iegaumēt.

Turpinājums sekos

LUDZAS JAUNUKI

Sākums 1. lappusē.

Netrūkst tradicionālās Latgales keramikas: tie ir puķu podi, vāzes, vāzītes, svečturi, dekoratīvie šķīvji, medaļas. Ir arī no klūgām pītie grozi, taburetes, koka krēsliņi, plaukti, vācēlītes, daudz dažādu juvelieru izstrādājumu.

Lielu precu daļu piegādā pašmāju ļaudis: prasmīgās adītājas Emilija Mekša, Valentīna Krūklāde, Dace Ruško, keramiķi Jāzeps Dibaņins, Jānis Lizdiķs, Pēteris Gailums, no Madonas atceļojušas Agra Dzelmes gleznes, daudz vests arī no SIA «Daiļrade» Rīgā.

Nepaejiet mākslas salonam garām!

TIKŠANĀS AR BIJUŠAJIEM DIREKTORIEM

Šis saiets pašā oktobra nogalē sākās ar vairāk nekā divdesmit dažādu Ludzas kultūras darbinieku – kultūras nama direktoru, māksliniecisko vadītāju, muzikantu, aktieru, režisoru piemiņai veltītu gājienu pa pilsētas kapiem. Sveicies, silti vārdi un atmiņas, almiņas par tiem, kuru mūža daļa ziedota šīs ļoti svarīgās mūsu dzīves jomas attīstībai un uzplauksmei.

Vēlāk tautas namā notika vakars ar vadmotīvu «Viss cits pāriet, darbs ir tas, kas paliek». Sanācis diezgan krietns apmeklētāju pulks, kas, jāteic, pēdējos gados pilsētā ir samērā reti gādījums. Tagadējās direktores Valentīnas Senkas apbrīnojami prasmīgā vadībā te godināja un pateicības vārdus par krietnu aizgājušo gadu veikumu teica pieciem bijušajiem nama vadītājiem – Annai Gazarovai, Arkādijam Kovnatoram, Jāzepam Senkam, Emilijai Staškevičai, Vijai Mamanovičai. Pēc kārtas runāja arī viņi, atcerēdamies pēckara gadu desmitus to, kā šajā laikā rītējusi kultūras dzīve rajonā. Dažubrīd tā situācija augstu vilni, citreiz iestāties apstikums. Kādreiz kultūras namā dziesmas skandēja veseli četri kori, patlaban rajonā darbojas... divu šādu kolektīvu entuziasti. Pirms pāris gadiem it kā siltuma saglabāšanas nolūkā lielajā aktu zālē pat aizmūrēja logus un nu šī kultūras pils daļa tagad vairāk atgādina tādu kā cietumu, kur gan, kaut arī aizrestoti, logi tomēr ir. Bet eks būtu saglabājama tās pirmatnējā izskatā, jo celtniecībā ieguldīta prāva naudas summa un liels cilvēku darbs, to varētu uzskatīt pat par sava veida vēsturisku piemiņekli.

Jā, tik tiesām nebūs viegli tagadējai jaunajai direktorei veiksmīgi pildīt savus atbildīgos pienākumus. Taču viņa ir pilna apņēmības celt uz augšu šo pilsētas dzīves nozari. Prasmes, enerģijas un spara Valentīnai Senkai ir atliku likām, netrūkst arī daudz interesantu ieceru. Būtu tikai kuplāks publikas un pašdarbnieku pulks. Un vēl – lielāka priekšniecības un deputātu atsaucība, finansāla un cita veida palīdzība. Bet tieši tādas pagaidām joprojām trūkst. Arī šo vakaru ar savu ierašanos netika pagodinājis tikpat kā neviens vadošs darbinis. Taču, droši ceram, ka tauta uz šejieni nāks tik un tā.

Bet lustes pasākumā netrūka. Dziesmas skandēja skolotāju koris sava ilggadēja diriģenta Jāzēpa Senkas vadībā, uzstājās pašdarbības aktieri, klasiskās dziesmas izjusti izpildīja Jevģēnijs Škuratova virtuozā Arkādija Kavnatora klavierpavādījumā, dzejojums lasīja Marija Malaka un Ivans Barinovs, dzīvesprieka dzirkstošu deju rādīja Haims Buncīkovs.

Ludza allaž varējusi lepoties ar talantīgiem cilvēkiem. Tādi kā jau aizsaulē aizgājušie režisori Ivans Kaširenkovs, pūtēju orķestra diriģents Jānis Broks, aktieris Ivans Akajanovas, arī daudzi citi netika aizmirsti tovar. Jo viņu gaisā mūža daļiņa, viņu jaunības un brīduma gadu dienas ir palikušas šī nama sienās.

Vakara otrajā daļā, lai arī ar smeldzes devu par aizgājušo, griežas deju virpuļi, netrūka citu saistošu saviesīgu momentu.

Lai vairāk būtu šādu satīrīgu, interesantu un aizraujošu atpūtas brīžu Ludzas tautas namā!

Viktors Trojanovskis

VĒLĒŠANAS PAGĀJUŠAS, BET VAI BIJA LIKUMĪGAS?

VIŅA ĀRMINĒNCI PĀVESTAM JĀNIM PĀVILAM II

Vēlreiz sūtam Jūs vēstuli, jo pirma, izsūtīta 27.06.95 caur Latvijas Baznīcu un oficiālo presi, acīmredzot nav nonākusi Jūsu rokās.

Firmas vēstules s-turs:

Sūtam Jūs, visas Baznīcas Augstākajam Svētniekam, dokumentu "Ziemassvētku tēzes" un to skaidrojumu, kuram kristietis Teodors veltījis savu spīnāto darbu māšu un kuros Jūs strādāsiet pierādījumus tam, ka Dieva likumi Māres zemē tiek nopietni un ilgstoši pārkāpti, ka arī orientierus, kurus ievērojot, papildīsies kristietības augstākais princips "Gods Dievam augstībā, un miers visā zemes, un cilvēkiem labs prāts".

Latvijas Republikas pilsoņi ir ievēlājuši savu pārstāvniecību - Pilsoņu Kongresu - un pilnvarojuši to runāt tautas vārdā. Tomēr "atēna struktūras" ne tikai ignorē šo faktu, vēl vairāk - dara visu, lai Pilsoņu Kongresa bals neieskanētu ne tikai pasaulē sabiedrībā, bet arī šeit Dzintienē.

Līdzam Jūs, Kristus patieso vietnieku, izmantot savu ietekmi pasaulē, lai latviešu grība, izteikta caur tautas ievēlētu pārstāvniecību - Pilsoņu Kongresu - gūtu savu apliecinājumu. Viens Jūs, TICIBAS ATĒSTAVA vārds, un svētajos Rakstos teiktais "Kungs izjauc pagānu nodomus un veltīgas darī viņu cerības..", neapmierli piebildīšies. Bet tie sacīja "Kungs, redzi, šis ir divi nobeni", un Viņš tie sacīja "Dievgan" (Lūkas evaņģēlijs 22,38).

Ar cieņu kristieši, Pilsoņu Kongresa delegāti

Jānis Klaviņš /paraksts/ Jānis Kučinskis /paraksts/

"Vēlēšanas" ko divreiz pēdējos gados mums uzspieda, sauc par viltusvēlēšanām aiz tā iemesla, ka Latvijas Republikas pilsoņi, 1993. gada 18. novembra Latvijas tiesiskie mantiniekā, savu īsvēli ir jau izdarījuši. LR pilsoni, i gāja pie vēlēšanu urnas un ievēlēja savu pārstāvniecību - PILSOŅU KONGRESU - un ir pilnvarojuši to pasaulē runāt savā vārdā.

Tie, kas vēl un vēlreiz ir mēģinājuši "pārvēlēt" jau IZVĒLĒTO, to ir darījuši uz savu atbildību.

Vēlreiz apliecinām, ka 1990. gada 4. maijā nodibinātais režīms nav likumīga Latvijas valdība, un aicinām Jūs teikt savu vārdu pasaulē, lai latvieši būtu noteicīgi par savu valsti.

PILSOŅU KONGRESA DELEGĀTI: *[Signatūras]*

Pielikumā: 1) Pirma vēstule Pāvestam (1-ā "Zemturis" Nr. 23, 7.07.95.)
2) Ziemassvētku tēzes (1-ā "Zemturis" Nr. 2, 6.01.95.)
3) LR pilsoņu pierādījums par pirmās vēstules Pāvestam likteni.
4) Pirmās vēstules Pāvestam parakstītāja protests par viņa vārda Jēkaba viltusvēlēšanu vēlēšanu parakstot "kandidāti pret paša grību" 1-ā "Pavalstnieks" Nr. 33 (250) 25.08.-01.09.95.)
5) KONSERVATĪVĀS PARTIJAS PAZIŅOJUMS (L-ā "Pavalstnieks" Nr. 43 (200) 03.11.-10.11.95.)
6) LATVIJAS KOMITEJAS PAZIŅOJUMS (L-ā "Pavalstnieks" Nr. 34 (200) 03.11.-10.11.95.)

KONSERVATĪVĀS PARTIJAS PAZIŅOJUMS

Latvijas Republikas Konservatīvā partija uzskata, ka

vienīgais likumīgais varas nesējs Latvijā ir Pilsoņu Kongress, kuru ievēlējuši Latvijas Republikas pilsoņi.

Konservatīvā partija uzskata, ka Pilsoņu Kongress ir tas politiskais centrs, kuram nākotnē būs jāveido Latvijas varas liktenis.

Konservatīvā partija aicina aktivizēt Pilsoņu Kongresa parlamentāro darbību.

Konservatīvās partijas priekšsēdētājs **V. Šteins**
Konservatīvās partijas ģenerālsekretāre **I. Biezā**.
24.10.95.

MŪSU VIEDOKĻIS NEMAINĀS

LATVIJAS KOMITEJAS PAZIŅOJUMS

L(PS)R iestādes 1918. gada 18. novembrī dibinātās Latvijas Republikas atjaunošanas vietā, izmantojot uz Latviju pārvietotos civilokupantus, turpina veidot jaunu, no Krievijas atkarīgu valstisku veidojumu, tādā kārtā apdraudot mēru un stabilitāti Vidus - un Rietumeiropā.

Maskētas okupācijas apstākļos sarīkotās t. s. 6. Saeimas vēlēšanas nemaina L(PS)R iestāžu darbību Latvijas Republikas vārdā (likumi un rīkojumi, privatizācija, koncesijas un privilēģijas, starptautiskie līgumi) pielīdzināma LPSR iestāžu darbībai un ir nelikumīga no 1918. gada 18. novembrī dibinātās Latvijas Republikas viedokļa.

LR Pilsoņu Kongresa Latvijas komiteja aicina Latvijas Komitejā reģistrētās politiskās organizācijas aktivizēt savu darbību, ņemot vērā Latvijas Republikas atjaunošanas padomju parlamentārā ceļa otrreizējo izgašanos.

LK priekšsēdētāja v. i. **E. Alksnis**
LK sekretārs **I. Ojers**
29.10.95

Latvijas Komitejas paziņojums par Augstākās Padomes organizētajam «5. Saeimas» vēlēšanām

Latvijas Republikas Pilsoņu Kongress 12. sesijā 1993. gada 16. janvārī atzina, ka Augstākās Padomes izsludinātās «5. Saeimas» vēlēšanas juridisku un politisku iemeslu dēļ nav uzskatāmas par 1918. gada 18. novembrī proklamētās Latvijas Republikas Saeimas vēlēšanām un par Latvijas Republikas konstitucionālās valsts varas atjaunošanu.

Vēlēšanās bija ieinteresēti un tās organizēja spēki, kuru darbība pēc formālās Latvijas neatkarības atjaunošanas izpaudās faktiskā okupācijas un kolonizācijas legītimācijā, nomenklatūras un Latvijā nelikumīgi dzīvojošo ārvalstnieku ekonomiskās un politiskās varas saglabāšanā.

Šie paši spēki, aiz kuru muguras lielā mērā stāv komercstruktūras legalizētais PSKP un tās satelītorganizāciju, kā arī cits apšaubāmas izcelsmes kapitāls, maskējoties ar nacionālu retoriku, šajās vēlēšanās arī uzvarēja.

«5. Saeimas» politiskā sastāva analīze liecina, ka šo institūciju nav iespējams izmantot kā instrumentu 1918. gada 18. novembrī proklamētās Latvijas Republikas atjaunošanai. Tā piemēram tikai 6% deputātu pārstāv tos spēkus, kas konsekvēnti iestājas par to, ka kolonizācijas nolūkā iepludinātie

bijušās PSRS pilsoņi un viņu pēcnācēji uzskatāmi par Latvijas Republikas teritorijā nelikumīgi dzīvojošiem ārvalstniekiem.

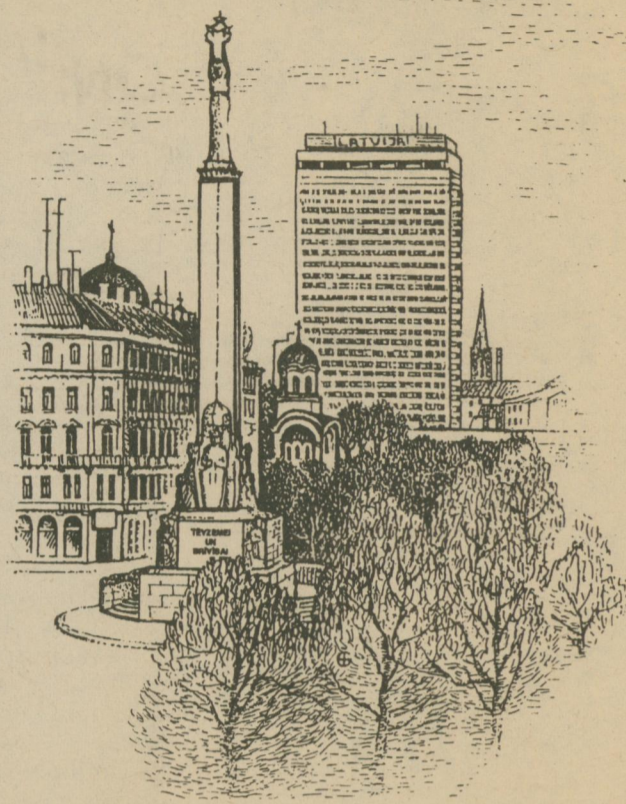
Pašu uzvarētāju iekšējā spēku samēra analīze savukārt liecina, ka neviena no iespējamām koalīcijām objektīvi nevar darboties LR pilsoņu interesēs.

Tādēļ Pilsoņu Kongresam alternatīvas nav, bet, lai tas varētu realizēt savas potenciālās iespējas, nepieciešams sabiedriskām organizācijām izvērtēt situāciju un Pilsoņu Kongresa nozīmi Latvijas Republikas atjaunošanas procesā.

Latvijas Komiteja uzskata, ka šādos apstākļos Latvijas Republikai isticīgo pilsoņu un sabiedrisko organizāciju līdzdalība «5. Saeimā» un tās izveidotajās izpildstrukturās ir attaisnojama tiklīdz, ciktāl tā tiek izmantota, lai veicinātu 1918. gada 18. novembrī proklamētās Latvijas Republikas valsts tiesiskās pārstāvības - Pilsoņu Kongresa politiskās ietekmes paplašināšanos, novērstu okupācijas un kolonizācijas tālāku legītimāciju, nomenklatūras un Latvijā nelikumīgi dzīvojošo ārvalstnieku ekonomiskās un politiskās varas nostiprināšanos.

LR PK priekšsēdētājs: **E. Vēbers**
LK sekretārs: **I. Ojers**
1993. gada 12. jūnijā

«ŠĪ ZEME IR MŪSU UN CITAS MŪMS NEBŪS... BŪSIM MODRI, NEAIZMIGLOSIM SAVĀ LIKTENSTUNDĀ»
GUNDEDZE

KANDIDĀTS PRET PAŠA GRĪBU

Saeimas vēlēšanas nav jokia lieta. Tās cilvēku iesūc kā putekļusūcējs. Mani paziņas bija ļoti izbrīnīti, kad mans vārds parādījās vienā no vēlēšanu sarakstiem. Es pats vēl brīdī cīnījos ar avantūristiskām domām, bet 18. augustā tomēr devos uz Centrālo vēlēšanu komisiju. Sargs pie ieejas manus datus reģistrēja savā žurnālā. CVK priekšsēdētāja vietniekam Harijam Vizlam iesniedzu šādu iesniegumu:

«Nožēlas cienīga pārpratuma dēļ mans uzvārds parādījies Latvijas liberālās partijas vēlēšanu kandidātu sarakstā. Šo faktu vērtēju kā provokāciju, jo:

- 1) Latvijā esmu pazīstams kā viskonsekventākais un nesamierināmākais liberālisma ideoloģijas kritiķis;
- 2) 1990. gada 4. maijā nodibināto režīmu neuzskatu par likumīgu Latvijas valdību;
- 3) apšaubu šā pretautiskā un pretvalstiskā režīma spēju evolucionēt atbilstoši Latvijas pilsoņu interesēm

pašreizējās vēlēšanu sistēmas ietvaros.

Lūdzu Jūs izņemt manu kandidatūru no Latvijas liberālās partijas vēlēšanu saraksta».

Vizlas kungs laipni paskaidroja, ka vēlēšanu likumā nav tāda punkta, kas ļautu svītrot no saraksta manu kandidatūru. Es iebildu, ka mans paraksts kandidāta anketā ir viltots. Vizlas kungs tikpat laipni paskaidroja, ka pārbaude un tiesāšanās aizņemtu daudz laika un ka manis dēļ taču neatliks visas vēlēšanas. Izmisis norādīju, ka esmu nelohāls 4. maija režīmam. Vizlas kungs atteica, ka tā ir mana personīgā darīšana. Viņš atteicās oficiāli pieņemt manu iesniegumu un ieteica to sūtīt ar vēstuli pa pastu. Tieši tā es arī izdarīju, Rīgas centrālajā pastā saņēmīs kvīti Nr. 548 par ierakstītās vēstules nosūtīšanu CVK. Lai Jūs nedomātu, ka ar mani noticis kaut kas slikts, nolēmu to pastāstīt. Varbūt mana pieredze kādam noderēs.

Jānis Kučinskis

VĒSTULE ĀRLIETU MINISTRAM

V. BIRKAVA k-gam

24.07.95.

27.06.95., starp Jāņiem un Pāviliem, caur Latvijas Baznīcu un l-u "Diena" Pāvestam Jānim Pāvīlam II, vienīgajam Cilvēces Pilnvarotajam uzmanīt kā uz Zemes tiek ievēroti Dieva Likumi, tika nosūtīta Latvijas Republikas pilsoņu ievēlētā Pilsoņu Kongresa delegātu parakstīta vēstule/"Zemturis" Nr. 23.7.07.95./ Atbildes pagaidām nav.

Lūdzu izmantot Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas resoru pēc būtības, noskaidrot vēstules likteni un Pāvesta, kurš dienu nakti ir nomodā savā Postenī, atbildi publicēt laikrakstā "Dienā".

Ar cieņu:

LR PILSOŅU VALDĪBAS JUNA *[Signatūra]*

Pielikumā: vēstulei pievienotie materiāli.

[Signatūras]

ATVIJAS REPUBLIKAS SAĀRU MINISTRIJA
ДЕРСТВО СВЯЗИ ЛАТВИЙСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ITS - КВИТАНЦИЯ № 38

st. vēstules/bandroles pieņemšanu
заказного письма/бандероли (sevišķi norādījumi - особые назначения)

ni *[Signatūra]*

[Signatūra]

Pieņēma/Принял *[Signatūra]*
(paraksts - подпись)

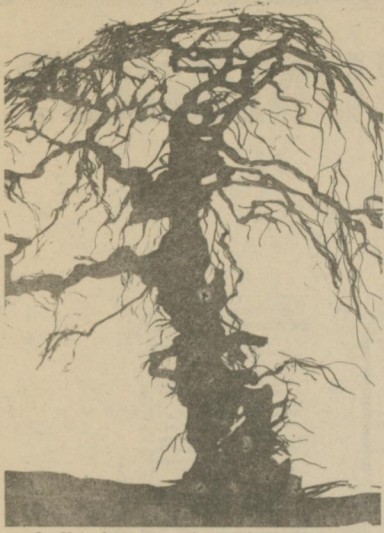
ZIEMASSVĒTKU TĒZES

(Uzrakstītas 1992. gada Ziemassvētkos un caur laikrakstu "Pavalstnieks" iedotas rokās LR Pilsoņu Kongresa 12. sesijas delegātiem 16.03.93.).

(Vēlreiz rakstītas 1994. gada Ziemassvētkos).
PILSOŅU KONGRESS IR LATVIEŠU TAUTAS BRĪVĪBAS IDEJA.

AIZGAJUŠĀS VASARAS ATSPULGI

Dabas studiju izstāde Rēzeknes mākslas koledžā

I. B. okāne «Sirmais koks»

N. Rešetņikova «Siena laika»

Pēc aizvadītās vasaras aktīvās atpūtas un romantiskajiem ceļojumiem, Rēzeknes mākslas koledžas audzēkņi no dažādiem Latvijas rajoniem un pilsētām atgriežas savās mācību klasēs un darbnīcās ar brīvlaikā bagātīgi uzkrāto dabas studiju materiālu.

Kādas ieceres, domas, idejas piesaista audzēkņu uzmanību, redzam tušas zīmējumu «Plenārs '95» izstādē (koledžas pirmā stāva rekreācijā). Vidējā apmācības posma audzēkņu skices, uzmetumi tuvāki jaunākiem kursiem, daudzas darbietilpīgās kompozīcijās risinātas nopietni, tas jūtamas vecāko kursantu meklējums. Izstādīto darbu autori skaidri apzinās – zīmējums ir ceļš, kas ved uz sasniegumiem un atklājumiem mākslā.

Padsmiņnieku dzīves pozitīvās emocijas vairojas uz tīri personisku izjūtu kontrastiem, priekšstats un priekšrocības sevis izteikšanai uz papīra, tēkas, nevis uz disko deju grīdas. Jaunie autori domā par Latviju, tās dabu, par šīs zemes saimnieku, darba

darītāju.

Zemnieka dzīves veida realitātei nepaiet garām *Natālija Rešetņikova*. Talantīgi risina tipāžu un daudzfigūru kompozīcijas par darba tēmām «Siena vedēji», «Brīvdabas izrādē» un citās. Kompozīcijas kopejai idejai pakļauta katra figūra. Atrāsīts grafisks tēls vieno figūras kompozīcijā «Pagalms». Iecerētais apjoms panākts ar vienkāršiem gaismas atrisinātiem laukumiem.

Eiropas aprites cilvēka tipam, tušas mazgājuma tehnikās darinātos zīmējumos, tuvojās *Tatjana Žeikare*, *Vjačeslavs Fomins*. Radošā darba būtību izprot *Gerda Vaičekūne*. Sirdij tuvu mūzikas instrumentu vispārīnātū, asociatīvi izteiksmīgi dekoru panāk ar skaistu slaido līniju lokiem, kuri apvienoti izteiksmīgā kompozīcijā.

Atrisināt ainavas koptēlu zīmējuma izteiksmes līdzekļiem uzdevums nav no vieglajiem. Šajā žanrā jau vairākas vasaras sekmīgi strādā *Dace Viļumsone*. Tirumu skatos risina sentēvu atziņas – iekopti lauki ir zemniecības estētiskas pamats. Ar izstrādātiem tumši baltiem ritmiem tikpat veiksmīgi atklāj laivu apgaroto mieru, dzirdos ūdens un vasaras vēju siltos glāstus. *Iveta Zāgere* izsmalcinātā koloritā apdzied tautas kultūrā tik reti sastopamās monumentālo ainavu detaļas. Dialogā ar ainavu saules ausmu (varbūt arī rietu) sagaida *I. Zāgere*, *I. Skrebinska*, *I. Adijane*, *M. Lipkova*, *R. Cakule*. Tā ir jauno talantu uzvara par dabu. Realistiskā zīmējumā pieveic daudzplānu ainavas tonālās attiecības. Gleznieciskā izjūta tver dabu, tās emocionālo tēlu panāk bez sīkām detaļām.

Kluso dabu zīmē visu kursu audzēkņi, šis žanrs pateicīgs

meistarības apguves pārbaudei, attēlošanas paņēmieni izvēlēti un sava rokraksta izstrādei. Ar individuālo pieeju un redzējuma risinājumu izdalās *Kārlis Dundurs*, *Laura Seisuma*, *Sandra Bičkova*.

Lauku ziedu izjustajos zīmējumos zēni, piemēram, *Andris Misāns*, *Dairis Zutis* neatpaliek no meitenēm rokdarbniecēm *Ievas Melnes*, *Marijas Sondores*. Apliecina pareizu motodisko pieeju un integrējas izstādes ekspozīcijā ar savu jaunības entuziasmu.

Jaunāko kursu audzēkņi pa kriptaiņai, dažviet negribīgi gausi, ar pirmo patstāvīgo veikumu kā ar trāpīgu aforismu, nofiksē savu attieksmi, tverot dabā raksturīgo, tipisko. Veikli īsteno iecerēti pie rokas esošā materiālā. *Rolands Migliniņš*, *Dace Svirska*, *Ervīns Gailums* pilsētas skatos arhitektonisko savieno ar geometrizēto. Ainavas līnējā zīmējumā nejut brutālu iejaukšanos.

A. Misāns, *N. Rešetņikova* un citi uzmetuma lapu organizē ar dažām līnijām, panākot izteiksmē ekspresiju un dinamiku.

Izstādes ekspozīcija labi pārskatāma, rosina debatēt (par un pret). Respektē kā autora, tā katra indivīda tiesības. Piesaista, tuvina ar kopīgām problēmām, kuras rodas, ja ejam vienā grupā uz vienu mērķi, tomēr dublēšanos attieksmē pret attēloto nejut...

Visu tēlotājas un lietišķās mākslas specialitāšu pamatā ir zīmējums, tāpēc no kursa uz kursu pārejot, sekmīgi zīmē kā keramiķi, dizaineri, koktēlnieki, rokdarbnieces, audējas, metālkalēji, tā gleznotāji un grafiķi.

Pēteris Gleizdāns,
RMK padagogs, mākslas
magistrs

N. Rešetņikova «Pagalmā».

Jūlijs Trūps

oktobris golā
mēness karīņē
kai sērps
nudi laiks taid
beja kod sērps
prīca un mūkas –
dorba reiks
oktobris golā
un tys kas tāt
aizmīgs
pyrms zidūna
izšķerdeibas
it kai tam sūkums
jau byutu beigās
primitīvi genāls
novembris klōt
1995. g. 28. – 30. x.

Jānis Viļums

**LATVJU KAREIVIS
VOLHOVAS FRONTĒ**
*Latvju kareivim Volhovas frontē,
Ziemas sniegi un vasaras saule;
Tevi gaida mēitne dzimtenē
Un visa latviešu tauta.*

*Ak, cik grītu latvietim būt,
Kad dzīvība un brīvība briesmās,
To ik dienu tik jūt,
Kad austrumos redzamas liesmas.*

*Ai, kareizi, tevi gaida Latvija,
Tavas druvas un ezeri zilie,
Esi tik reiz, brīva, dzimtene,
Tad šalkos ozoli varenie.*

IR ATKAL NOVEMBRIS

*Ir atkal novembris
Un deviņdesmit piektais gads...
Bij toreiz novembris,
Kad astoņpadsmitais gads –*

*Dzīvē daudz kas mainījies,
Ejot caur verdzības jūgu,
Nu viss ir citādi kļuvis,
Latviet's atkal saimnieks sētā.*

NEDIENAS... UN SILDĀS ATMIŅAS

III
Nu jau otri reizi tēvu izvadījām no dzimtas zilo ezeru zemes, lai viņš mestos izmisīgajā pēdējā cīņā ar alkātīgo naidnieku vāciešu atstātajā Kurzemes nostūrī...

Pirmā bija tajā skarbajā gadā, kad Latviju okupēja sarkano pūlis. Bija apmākusies silta un vasarīga diena, kad ieraudzījām armiju, tērptu neparasti garos šineļos, zābaku stulmenu vietā tai bija lupatu saites, galvā – smieklīgas cepures ar piecstarainu zvaigzni priekšā un pulkīti uz pakauša. Gaigalavas vīri smēja: «Augšā pulkītis, apakšā – mulkītis!» Bet vairākumam tie pārvērtās gaužās asarās.

Daļa latviešu armijas vīru ātri uzģērbta svešo uniformu, citi pazuda Lubānas klānos, bet trešie tika stādīti pie sienas... Sen zināma patiesība: vēl pirms Kristus dzimšanas starp cilvēkiem, ciltīm un gintīm bijis naidis, prātus valdījusi vēlēšanās parādīt savu spēku un varenību, mantrausību un nodevību starp glēvākiem. Tēvs mīlēja dziedāt:

«...Un vienmēr tā bijis,
Un vienmēr tā būs,
Kad mālderis mālēs
Un skroderis šūs...»

Tonakt policijas priekšniekam Ozoliņa kungam un pagasta sekretāram Vrublevska kungam (ja nevil atmiņa) un arī manam tēvam bija lemts doties neziņas pilnē nākotnē: «Tikai netikt nagos...»

Palikušajiem arī neklājās viegli. Darba rūķim Matisona kungam, kam piederēja saimniecība, māja un veikals, pēc mantas konfiskācijas bija jāsauc prātā... Kā nu kurš

reagēja uz jaunajām pārmaiņām. Jā, netrūka arī ziedu pasniedzēju iebrucējiem.

Zēl bija arī mums atstāt dabas izšķērdīgi apveltīto Gaigalavu, veco parku, kur bērnu svētkos rīkotajās atrakcijās biju guvis panakumu (maisā, ar kuru bija jālec, naigaidīti atklājās caurums un tas veicināja uzvaru) un godalgu – lietussargu, kura rokturis 40–50 cm garumā bija pildīts ar konfektēm, laukumā blakus baznīcinai, kur bieži apmetās ceļojošais cirks, kur māsa Biruta Sarkanā Krusta loterijā vinnēja šokolādes lācīti. Sēnēm un ogām bagāto mežu līdzās, kur bija pirmā tikšanās ar dzīvām čūskām ierastajās baravīku vietās. Te Malts, Rēzeknes un Aiviekstes upēs tika mērķta makšķere un izvilts pirmais loms, šeit tika pozēts arī profesionālam fotogrāfam, kurš ar savu vieglo automobili pierūcināja visu miestniņu. Lai arī neveiksmīgi, bet, var teikt, ka tikai fiksētais pirmais nelegālais brauciens ar auto. Tā marku nav bijis lemts atcerēties, bet brauciens beidzās pirmajā pagriezienā preti baznīcinai, kur pēc visiem dabas likumiem tiku ielidzināts grāvī, jo uz pakāpiena, kas stiepās visas mašīnas garumā, nebija pie kā turēties...

Atceroties šo vietu, nāk prātā notikums ar «šaubīgi atrasto» kumodes atvītnē pieclatnieku, ar kuru, iežmiedzīšis sauja, kopā ar mūsu devos iepirkties pie Matisona kunga. Viņš, kā vienmēr laipns, ņēma «Laimas» kārbu un bēra mūsu pastieptajās riekšās kārotos saldumus, piebilsdams: «Ēdiet veselī, bet šo pieclatnieku tomēr atdodiet tēvam!» Mēs pateicamies,

izbrīnējamies un žigli devāmies prom. Pēriens garantēts.

Gaigalava bija arī tā vieta, kur mācījāmies latgaliešu vārdus: sāta, vuška un citus, to dēļ kādu laiku sākumā nevarējām saprasties ar draugiem Bruni, Laimoni, Ritu un citiem, kuri šeit dzimuši.

Vēl tik ļoti labi atceros «Čuku bānīti», ar kuru braucam uz Rēzekni, uz pieminēto atklāšanu un kur parādē dalību ņēma tēvs. Tas bija 1939. gada septembra sākums, zelta rudens saules apmirdzēti viegli plandījās valstkarogi – vesela jūra. Neibeidzamā cilvēku straume ielināja par neparastiem svētkiem Latgalē...

...Šie mirkli atausa tai brīdī, kad tēvs gāja prom. Tie bija bērniības iespaidu atplaiksnījumi klusajā Latgales nostūrī Gaigalavā. Un tas jau bija tik tālu...

Kad šos okupantus nomainīja citi «atbrīvotāji», tēvu sagaidījām Kocēnos, pie mātes brāļa Pētera. Tēvs Abrenes apriņķa teritorijā apsargāja Latvijas Republikas robežu no tās noteikšanas pirmsākumiem. Tas bija robežsardzības rajons un viņa kordons strādās Bokaču ciemā, tajā esmu piedzimis. Arī tagad tēvs bija vajadzīgs, un drīz vien tika saukts kārtības atjaunotāju rindās Latgales pusē.

Kā nu būs? Vai vēlreiz sagaidīsim? Tas paliek Dieva ziņā...

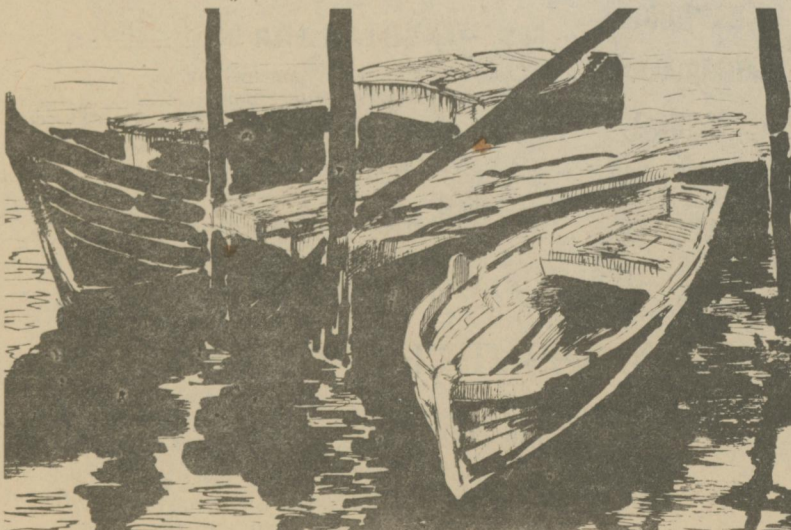
«... jo liktenis paredzēt mums nav lemts, nav lemts...»

Jānis Rihters, Rēzekne

Šī atmiņu stāstījuma aizsākumu lasiet, lūdzu, «Zemtura» 41. numurā, 1995. gada 27. oktobrī

I. Skrebinska «Vējaina diena»

D. Viļumsone «Laivas»

LATGALES BRĪNUMBĒRNI

VIKTORS TROJANOVSKIS

17. 1932. gada 25. janvārī Pildas pagasta zemnieka sētā pasaulē nācis Antons Bredaks, latgaļu valodas vēstures pētnieks, viens no ievērojamākajiem latviešu valodniekiem atzīts baltu salīdzināmi vēsturiskās valodniecības speciālists, filoloģijas zinātnieks. Pēc lzaudas septiņgadīgās un Ludzas vidusskolas absolvēšanas jaunais censonis studēja filoloģiju Latvijas universitātē. Pievērsties dzimtas valodas pētīšanai mudināja pasniedzēja Marta Rudzīte. Tapa pirmais kursa darbs «Pildas izloksnes apraksts». Jau studiju un vēlākos gados krustu šķērsu izstaigāti daudzi Latgales pagasti, gūstot no vecākās paaudzes ļaudīm jo bagātīgu valodas materiālu. Tas ļāva sākt polemiku par augšzemnieku un vidusdialekta attiecībām ar tādu atzītu autoritāti latviešu pēckara valodniecībā kā Arturs Ozols. Augstskolu A. Bredaks pabeidza 1956. gadā ar diplomdarbu «Pildas izloksnes leksika». Strādāja Preiļu rajona Aglonas vidusskolā, tad iestājās aspirantūrā, bija ZA Valodas un literatūras zinātniski pētnieciskā institūta līdzstrādnieks, redaktors izdevniecībā «Zinātne», Daugavpils Pedagoģiskā institūta mācību spēks, tagad strādā par LU pedagoģijas fakultātes valodu un literatūras katedras vadītāju, lasa lekcijas un vada nodarbības arī šīs augstskolas filiālē Rēzeknē. (Tagad Rēzeknes Augstskola.) 1969. gadā A. Bredaks

iegūva filoloģijas zinātnieka kandidāta grādu par disertāciju «Augšzemnieku dialekta latgalisko izlokšņu mantotā dialektālā leksika un tās vēsturiskie sakari», 1990. gadā Viļņā – doktora grādu par fundamentālu pētījumu «Latviešu valodas latgalisko izlokšņu fonētika, sinhronija un dishronoja». Šajā disertācijā plaši izmantoti izlokšņu materiāli kā valodas dzīvības un bagātības avots. Latviešu valodas vārdu saimei nu ir atdoti daudzi līdz šim par aizguvumiem no slāvu valodām uzskatītie vārdi. Analizēti arī iespējamie tiešie kontakti senatnē starp latgaļu un tuvāko, kā arī attālāko cilšu valodām. Disertācija ir pirmais apkopojošais darbs latviešu un visu baltu valodniecībā par latgalisko izlokšņu fonētiku. A. Bredaks ir pierādījis, ka šīs fonētiskās pārmaiņas latgaliskajās izloksnēs nebūt nav notikušas slāvu valodu ietekmē un ne jau nu vairāku pēdējo gadsimtu laikā, bet gan krietni vien senāk. Izstrādājot fonētisko pārmaiņu hronoloģiju, valodnieks pieslēcas to zinātnieku grupai, kas vispār apsauba latviešu pirmvalodas kādreizējo eksistenci. Astoņdesmito gadu sākumā A. Bredaks laidis klajā brošūru «Valodas izcelšanās», pa visiem šiem gadiem, apcerot galvenokārt dzimtas Latgales valodas vēsturi, uzrakstījis un latviešu, krievu, vācu, angļu valodā dažādos dzimtenes un ārzemju izdevumos publicējis vairāk nekā simts apjomā

plašāku un šaurāku zinātnisku un populārzinātnisku rakstu savā specialitātē.

18. Nirzas pagastā 1924. gadā 22. martā dzimis arī valodniece Emīlija Soida. Ar izcilību beigusi Ludzas vidusskolu, viņa studēja LVU baltu filoloģiju, iegūva filoloģijas kandidātes grādu par pētījumu «Vārdkopas jaunlatviešu publicistikā», bija LVU mācību spēks, docente, no 1971. gada Vēstures un filoloģijas fakultātes prodekāne, no 1976. – Latviešu valodas katedras vadītāja. E. Soida pasniedza valodniecības vēsturi, mūsdienu latviešu valodas morfoloģiju un vārdarināšanu, ievadu valodniecībā un vispārējo valodniecību. Studentu vajadzībām viņa ir uzrakstījusi vairākas grāmatas; «Galvenās strukturālisma skolas aizrožu valodniecībā» (1968), «Adverbs un adverbēšana mūsdienu latviešu valodā» (1969), «Vārdarināšanas analīzes principi mūsdienu valodniecībā un valodā» (1970). Kopā ar citiem autoriem sarakstījis arī mācību grāmatas vidusskolām, papildlīdzekļus vidusskolu skolotājiem un pirmreizēju valodas mācību, panākusi pirmās valodas inversās vārdnīcas rašanos, palīdzējusi kopā ar citu valstis valodniekiem organizēt gadsimtārtējas profesora Artura Ozola piemiņas konferences ar ievirzi dažādās problemātikās. Aizsaulē E. Soida aizgājusi 1989. gada 5. decembrī, tā arī nepaspējusi aizstāvēt savu latviešu valodas morfoloģijai, respektīvi vārdarināšanai, veltītu doktora disertāciju.

Nirzāniešiem un pildāniešiem netrūkst savu izcilību arī citās jomās.

19. Nirzas pagasta Osovā 1915. gada 28. februārī pasaulē nācis mākslinieks Vladislavs Šveide. Pēc vidusskolas pabeigšanas mācījies R. Sutas gleznošanas studijā; daiļrades ierosmes smēlies no gleznotāja A. Spalviņa. Strādāja kombinātā «Māksla» un dažādos klubos par dekoratoru. Gleznojis, lielākoties akvareļā un temperas tehnikā, jūras ainavas, zvejnieku dzīves skatus, Vecrīgu un dzimto novadu Latgali. Izstādēs piedalījies kopš 1958. gada. Miris 1984. gada 11. augustā, apglabāts Rīgas Meža kapos gleznotāju kalniņā.

20. Pildas ciema zemkopja sētā 1928. gadā kārts arī mākslinieka un pedagoga Jāņa Undas šūpulis, kaut gan kopš agras bērnības viņa dzīves vieta ir Rēzekne. Pabeidzis Daugavpils Daiļamatniecības vidusskolu, kopš 1948. gada strādājis par zīmēšanas pasniedzēju Ludzā, Nautrēnos, Bērzgalē, Rēzeknē vadījis Rīgas Lietišķās mākslas vidusskolas filiāli, pēcāk ilgus gadus būdams šīs mācību iestādes pedagogs un audzinātājs. Ilgus gadus J. Unda darbojies vietējā Tautas teātrī kā aktieris un dekorators. Kopš 1960. gada intensīvi glezno akvareļtehnikā. Viņa otai pieder milzums dabasskatu, portretu un kluso dabu. Izstādēs piedalījies vai visās Latvijas lielākajās pilsētās, Maskavā, citur Krievijā, kā arī vairākās kaimiņvalstīs. Daba ir mākslinieka neizsīkstošais spēka un iedvesmas avots, no kura viņš smēļ savā daudzveidībā bezgalīgas nokrāsas.

Viņa skolnieka Antona Kūkoja vārdiem runājot, acis apstājas «pie krāsiedā bagātiem, nemiera un spēka pilnajiem akvareļiem – un katrā no tiem uzreiz pazīst Latgali».

Un vēl pavisam nedaudz par šīs puses zinātniekiem.

21. No Kušneru ciema daudzdzērnu zemnieku ģimenes nāk 1923. gada 26. aprīlī dzimušais ievērojamais mediķis Vitolds Kalinka. Mācījies Lūrupu, Raipoles, Zilupes skolā, Aglonas klostera un Ludzas ģimnāzijā, tad karojis, guvis trīs ievainojumus un kļuvis par invalīdu. Pēc kara kādu laiku strādāja par skolotāju Nirzā, pasniedzot latviešu valodu un literatūru, vēsturi un nedaudz arī zīmēšanu. 1953. gadā V. Kalinka absolvēja Rīgas Medicīnas institūtu un palika turpat aspirantūrā. Bija lektors, asistents, ārsts, patoloģiskās anatomijas katedras docents, Rīgas 1. klīniskās slimnīcas nodaļas vadītājs no 1959. līdz 1979. gadam, tad medicīnas institūta katedras vadītājs. Aizstāvējis pirmreizēji doktora disertāciju. Līdz pat 1987. gadam V. Kalinka strādāja par tiesu medicīnas vadošo ekspertu. Ļoti mīļš makšķerēt Nirzas ezerā, bija pat sporta meistars bļitkošanā, daudz republikas un starptautisko sacensību uzvarētājs šajā neparastajā sporta veidā.

Ja vēl piebūsim, ka no Nirzas un Pildas puses nākuši lauksaimniecības zinātnieki kandidāti Jānis Klovāns un Vladimirs Stroganovs, mediķis docents Izidors Šjakste (un tas vēl nebūt nav pilnīgs uzskatījums) tad nu ir skaidrs, cik talantiem bagāts ir šis Latgales apvidus!

Aleksis Rubulis

KARALIS UN MEŽINIEKS

Pasaka

Kaskāds karalis ilgumilgi sēdēja tronī.

Galminieki un citi pavalstnieki viņam izrādīja godu, ārzemju sūtņi nesa tam dārgas dāvanas, viņš deva pavēles prinčiem un ģenerāļiem, palaikam iedzēra putojošo miestu un novārga, jo bezmiegs to nomāca un mocīja.

Valdnieks apsoliņa pus karaļvalsts tam, kas viņam sagādās iespēju veselīgi izgulēties vismaz vienu nakti.

Ziņeši steidzīgi nesa vēsti uz visām pasaulē malām.

Pārdrīz turp ieradās slavenie ārsti, pūšlotāji un pat citzemju burvj.

Tomēr nekas nelīdzēja. Monarhs valstijās no sāniem uz sāniem mīkstā gultā un pukojās, bet nespēja aizvērt acis.

Visa tauta uztraucās.

Vispēc mežinieks ieradās.

«Mans kungs un pavēlnieks, es varu tevi izdziedināt.»

«Tu? Kas džungļos dzīvo ar zvēriem, putniem un nezini nevienu gudrību?»

«Man ir zāles,» labvēlis noteica vienkārši un pazemīgi.

«Koku mīza un čiekuri?!» bezmiegs izdvesa dzēlīgi un ar izsmieklu.

«Nē, dižkungs. Avota ūdens.»

«Ūdens? Tas nekam neder,» viņš novīlka un atmeta ar roku. «Man pat ārzemju vīni nepalīdz.»

«Svaigs un dzidrs. Tam ir brīnumspēks.»

«Tad kāpēc tu neatnesi? Izbeidz te slaištīties. Ej! Mudīgi! Pats redzi, ka es nevaru ilgi gaidīt.»

Karalis, 2

«Ūdens jādzer turpat. Pili tas zaudē dziedinošo spēku.»

«Ja nu jāiet, tad jāiet. Ved mani. Bet

es tevi brīdinu nepievilt mani. Es varu būt bargs.»

Ceļabiedri nokāvoja palielu līdzenu, tad pārkāpa kalnu grēdu un tuvojās biežoknim.

Tur tecēja upe.

Mežinieks sagrāba karali pie rokas un veda pa šķērsokoku.

Valdnieka vēders, kas atgādināja siļķu mucu, lika tam zaudēt līdzsvaru, kālab abi gājēji iegāzās upē.

Straumē viņi gan airējās, gan aurējās.

Izkāpis augstā krastā, karalis garšļaukus pakrita.

«Lai nu kas, es tālak neiešu!» viņš garumā izsaca.

«Mana majestāte, tādā gadījumā tu ilgi nedzīvoši. Lūk, lācis nāk virsū.»

Izbijies valdnieks drāzās uz priekšu varenāk par upes krāci.

No Bēdzēja tecēja ir ūdens, ir sviedri.

Palaikam greznais karaliskais tērps aizķērās aiz kritālām un koku zariem, kas to plēsa gabalu gabalos un strēmēlēs.

Ieskrējis mežinieka mājēlē, skrandainis tikko paguva izdzert dažus malkus ūdens,

kad noslīga uz cietas akmens grīdas, atzvēlās pret tēsto balķu sienu un tūlīt aizmīga.

«Tavas zāles tieštiešām darbojas, mežinieks,» viņš atzina nākošā dienā.

«Nekad savā mūžā es neesmu tik labi gulējis. Tev pienākas pus karaļvalsts.»

«Es to negribu, mans karali. Bet es tev labprāt iedošu pusi no savas mājas un atļaušu darīt pusi no saviem darbiem.»

«Hm, hm...» valdnieks piekritoši nomurmināja. «Tava valstība ir vienkārša. Toties labāka un veselīgāka par manu.»

Abi draugi sadēvēs rokām.

TAPUŠAS, lasot avīzes, klausoties radio un bez rožainām brīlēm raugoties dzīvē

Ar Bruno Krustu un viņa mazdēlu Olafu (7 gadi), makšķerējot Skarbererā

– Vēl neprata izrunāt vārdu «diktatūra». Bet pieaugušos neklausīt radinājās jau no agras mazotnes.

Rīgas radio klausoties
– Šķiet, ka sabiedrības krējums ir krietni ieskābis...

Lasot žurnālu «Karogs»
– Strauji ieskrejot Eiropā, redzot kultūras saulrietu, dažs to notur par

Pēteris Zeile

IRONISKAS EKSPRESATZIŅAS

spožu saulektu un naivā sajūsmā metas atdarināt, uzdodot savus ražojumus par jaunu laikmetu mākslā.

Anda Līce «Jaunajā Literatūrā un Mākslā»:

«Garīgo mēslu kaudzē rakņājas arī radošā intelligence».

– Kālab lai to nedarītu par krietnu samaksu tie, kuri balstās principā, ka skanošā un čaukstošā nēsmird. Bet tā kaudzē – ar vai bez

mēsliem – sekundāra lieta...

Informācija «Karogā» un «Vakara Ziņās»:

«Sešu mēnešu laikā Latvijā dubultoļies prostitūtu skaits»

– Problēma literatūrai – kādā žanrā vissekmīgāk attēlot blondās un brunetās latvju zeltēnes, kuras ielīkmo «biezos» krievu biznesmeņus kā arī dodas peļņā uz Izraēlu un Holandi...

NO ATSAUKSMJU GRĀMATAS

Mūs pārsteidz mākslinieku radošais gars! Lai ir daudz izstāžu, apmeklētāju! Paldies!

Daugavpils poļu skolas skolotāji

Izstāde brīnišķīga. Divi mākslas žanri kopā. Grafiķis redz mūsu izcilos Latvijas kultūras un mākslas darbus, otrs – mūsu Latvijas dabu,

kas tik tuva mums Latgalē.

Krāslavas poļu skolas kolektīvs

Brīnišķīgas gleznas, kuras veidoja talantīgas rokas! Brīnišķīgi, kā mākslinieki to dod maziem bērniem – Rēzeknes poļu skolā. Paldies par to!

Pirmais poļu valodas skolotājs

Rēzeknē (1988. g.) Apolons Cialkevičs ar dēlu no Grajevas pilsētas (Polija)

Iepazināties ar brīnišķīgu izstādi, esam tās iespaidā.

Varšavas (Polija) nacionālā teātra aktieri

Ļoti interesanta un savdabīga izstāde! Jūt dabas plašuma siltumu un grafiķa īsto talantu.

Grāfs Jānis Plāters-Gajevskis no Varšavas (Polija)

Izstāde brīnišķīga! Esmu laimīga, ka varējām redzēt to šajā brīnišķīgajā skolā.

Ligita Latkovska, skolotāja no Daugavpils

Izraksti no Pētera Gleizdāna grafikas un Jāņa Igovena akvareļu izstādes Rēzeknes poļu sākumskolā 1995. gadā septembrī un oktobrī atsauksmju grāmatas.

Dziedošā un spēlējošā Lozdu ģimene no Preiļu rajona Rušonas pagasta, to pazīst ne tikai pagastā vien, un ne tikai kā daudzu pasākumu, ko sarīkojis rajona skolēnu jaunrades centrs, dalībnieci, bet laba dziesma un vēl labākā izpildījumā aizskanējusi tālu.

I. Obrumānes foto

DIEĻ KUO TURĒT SVECI ZAM PYURA?

Jurs Cybuļs

Muns roksts «Par jauno lementara i naboga «uo» gryutū liktini» tyka publicāts ituo goda 15. septembrī, bet jau 24. oktobrī Stanislavs Saušs paziņoja, ka «vysi tū argumenti, kurus nūsauca J. Cybuļs, napōrlīcnoj ni mani, ni latgališu lelōkū daļu kai dzimtinē, tai arī ōrzemēs». Kaida breineiga operativitate! Interesanti, cik cylvāku S. Sauša vadeibā veice itū aptauju, kaidā veidā tū darēja, kai apkuopuoja rezultatus, kurus tod svineigi izlyka iz S. Sauša rokstamgolda, lai jys varātu priceigi bazunēt, ka «tauta nagryb jkaunō lementara ni redzeit, ni dzērdeit»? Naturit svecis zam pyura! Vysi pasaļa statistiki, aptauju organizātuoji, sabīdreibys, tautys veidūklū pieteituoji, sociologi byus nu sirds pateiceigi par padūmim, kai tys doroms.

Itymā pošā sakarā atguodynošu, ka jauno, lai arī vēl oficiāli naapstypnyuotuo (dīmžāl, nav jau bejuse īsnāgta apstypnyuōšanai atficeigajā valsts oficialajā institutejā) pareizraksteiba tūmār jimta vārā žurnālā «Jauno Dzeive», O. Seiksta i V. Lukaševiča gruomotā «Seppuku iz saulis vādara», daleji jaunuokajā «Olūtā», B. Mežalis gruomotā «Apdzidošona kuozuos voi patisa grāku atlaisšona», vairuokuōs O. Kūkoja, I. Magazeina, O. Kravaļa dzejūļu kūpuos, Bolvu rajona avīzīs «Vaduguns» latgališu loppusē «Pi saknem» i. c. Tei jau lituota pat valsts kartografejā (var vēl reizi apsavēt «Jāna sētas» 1993. godā izdūtū karti «Aglyuna i apkuortne»).

Bet par jaukū latgališu lementari interesī ir izruodejuse na tikai pasaļa apvineiba «Amici Linguarum» («Volūdu, draugi»),

bet arī pasaļa VIP («Very Important Persons» – Cīši svareigu personu) centrs Kīnā, kur teik kruotys un izstuodeitys gruomotys nu vysa pasaļa. Latgališu volūdu pagaidom puotstuov tys pats daudzū nycynuotais lementars. Piļneiguoka i lobuoka latgališim vinkuōrši nav!

Byutu jau cīši jauki, ka, vurdūt sovā sulā, nasaverūt tuoļuk par sovu dagunu, naizruodūt nikaidys interesis par cytom tautom, kurom ir leidgeigys problemys ar raksteibu, i nagrybūt pat dzierdēt par tū, kai pasaulē rysynoj pareizraksteibys vaicuojumus, myusus kaidys par tū cineitu. Cytu myusu pat napazeist! S. Saušs gon dūmoj, ka nikas nav juodora, tikai juocīnej posam sevi, lai jū cineitu cyti. Itys sauklis atguodoj nasenejū paguotni, kod vīna organizaceja, pošā sevi cīneidama, slavynuoja sevi par vysim sātmalim. Nu kauna i

nagūda jai tūmār pasagluobt naīsadeve. Var jau, prūtams, īsadūmuot sevi par vysvacuokuos latvišu cilts teišui pieteci i godu desmitim kastīs pa idūmuotim volūdys lykumim, nikuo reala tautai nadūdūt. Bet lobuok tūmār ir kū darynuotu i saprostu popularā (kaut grafiski nairostā!) formā paruodeit cytim. Tod vysmoz ir cereiba, ka, varbyut, kaidys gryudeņš ibiers jaunos latgališu paaudzis pastiptajuos rīskovuos. Cereigu «jaunūs atlasū», kai raksteja K. Skrynda, par laimi, latgališim natryukst. Ari pošlaik, kod atmūdys laika sajysma par vysa vareišonu ir puorskrejuse, taidys rūnās otkon i otkon. Bet vacuokajā paaudzē, kai mnazkod P. Stroda darbeibys laikā pi jaunos latgališu pareizraksteibys, volda nūlīgums bez pamatuojumā, jo «maņ napateik!» jau nav arguments.

Voi gon T. Puisāns, uz kuru

atsasauc S. Saušs, spētu nūsaukt kod vīnu filologu, kurs nav laseituojs (vēl latgaliskuo – skaiteituojs) i napuorstuov tautu? Nui, ortografeja napidar ni vīnam, taipat kai gaišs, bet izmontojam mēs jū vysī.

Na jau 50 aizlīguma godi vainojami, ka na vīn kotrā pogostā, bet gondreiz kotrā solā kaidys runoj kū cytaižuk nakai juo sābri. Voi tod okupantim beja laiks i vajadzēiba jaukt myusu tautišim, puornūvodnikim, golvys, lai jī vairs naatšķiertu eistiveibys nu pavielis izteiksmis formam («Vai jūs ziniet, kur jūs atrodiēties?»), jauktu saikļa «ka» i ap stuokļu vuorda «kod» lituošonu? Volūdā, kuru tymā voi cytā vierzīni izmontuodami pagrīž tuos lituotuoji, daudz kas aiz laika (īpriķš) nav paradzams.

I vysubeidzūt. Tik troki tūmār nav, kai roksta S. Saušs, ka lementari «vys greizi». Burts «A» kai bejis latgališu alfabētā pyrmais, tai arī palicis...

JAUNĀS VALDĪBAS GAIDĀS

* Trīs vadošos amatus Saecimā ieņēmuši NIB cilvēki, to var vērtēt kā nopietnu Grinblata bloka sakāvi. Ja Mārim Grinblatam izdosies kļūt par premjerministru, tad jebkurš valdības lēmums Saecimā tiks apstiprināts ar ļoti lielām grūtībām. Bargi laiki Latvijai...

* Valsts prezidents Guntis Ulmanis aicinājis Māri Grinblatu par ministru prezidentu un uzticējis sastādīt valdību, Lai viņam veicas!

Agris Liepiņš,
«Dienas Biznesa» karikatūru
nodafā

VĒL PAR «ZALO» KOSMĒTIKU

Turpinot aizsāktu tēmu par «zaļo» kosmētiku, šoreiz lasītāju uzmanību gribu pievērst tam, kas mūs skāistus dara, tā sakot, no iekšienes. Domāju, ka daudzi būs vienispriētis, ka Austrumu ārstēšanas māksla, tāpat kā cīņas māksla, ir pārākā par Rietumu. Gadsimtiem ilgi ķīnieši tic, ka dzīvē svarīgākais ir ķermeņa un dvēseles līdzsvars un harmonija. Ir jābūt harmonijā ne tikai ar sevi, bet arī ar ģimeni, draugiem, kaimiņiem un vispār pasauli. Līdzsvaram jābūt ne tikai garīgajā un fiziskajā jomās, bet arī uzturā. Lai mēs varētu dzīvot harmonijā, uzturam jābūt gan pareizam, gan līdzsvarotam.

Ķīniešu mūžsenā gudrība vēsta, ka enerģētiski līdzsvarots ir vesels ķermenis. Viņi konstatējuši, ka izsalkums un slimība praktiski nozīmē vienu un to pašu – abu iemesls ir ķermeņa nelīdzsvarotība. Slikts uzturs rada ķermeņa disharmoniju, ķīniešu pamatprincips vienmēr bijusi tā līdzsvarošana, kas ļauj ilgi dzīvot, slimību neietekmēt. Valdnieki, priesteri un simtiem tradicionālo ķīniešu ārstu radīja tūkstošiem zaļu receptu. Dažas no tām paredzētas ārstnieciskiem mērķiem, bet lielākā daļa – lai veselus uzturētu ķermeņa un dvēseli, pasargātu no saslimšanas. Vienlaicīgi radīta arī atjaunošanas metode, kurā ar augu barības palīdzību cilvēka ķermenis tiek uzturēts slimības laikā, vai pēc tās. Augu uzturs ķīniešiem saglabājis līdz mūsu dienām. Gadsimtu ilgo sociālo nemieru laikā, diemžēl, lielākā daļa pierakstu pazudusi, tomēr «SUNRIDER» dibinātāja Dr. Tei Fu Čena ģimenē no paaudzes uz paaudzi nodotas daudzas veselības, dzīvības un ilgdzīvošanas receptes.

Dr. Čens – tradicionāls ķīniešu

ārsts, farmācijas maģistrs, ķīmiķis uz uztura zinātnieks, kurš uzaudzis ar šo tradicionālo filozofiju, kaut gan Taivēnā izglītots Rietumu garā. Mūžsenās receptes viņš pārvērtā «SUNRIDER» produktos. To iedarbība ir maksimāli efektīva, jo Dr. Čens radījis īpašu koncentrācijas metodi, lai garantētu kompetentu tīrības un oriģinālformulu satura kvalitāti, atvieglotu pielietošanu. Šie dabīgie augu izvilkumi dod iespēju ķermenim uzņemt visas optimālai veselībai nepieciešamās uzturvielas.

Ar «SUNRIDER» dibināšanu Kalifornijā 1932. gadā viņš ar «ģimenes receptu» pielietošanu iepazīstināja moderno pasauli. Rietumu zinātnieki tikai pedēja laikā sākuši nodarboties ar uztura jautājumiem un konstatējuši, cik svarīga ķermenim ir precīzi sabalansēta barība, toties jau pirms tūkstošiem gadu senajā Ķīnā bija zināms, ka tieši līdzsvarots uzturs pasargā no slimībām.

Tā bija atjaunošanas filozofija. Tika atzīts, ka, ēdot dažādus augus noteiktās kombinācijās tad arī var panākt ķermeņa iekšējo līdzsvaru. «SUNRIDER» produkti, kurus radījis Dr. Čens, ir seno gudrību un modernās tehnoloģijas apvienojuma rezultāts, tā plašā palete palīdz mūsu ķermenim uzturēt vai atgūt dabīgo līdzsvaru. «SUNRIDER» produkti ir bez mākslīgiem piemaisījumiem un konservantiem, tie ir augstvērtīgi augu valsts produkti. Jebkurš no «SUNRIDER» lietajams kā atsevišķi, tā grupās vai arī kopā ar citu pārtiku.

Jautāsi, kāpēc tik siki par to rakstu un pie tam ar uzsvāru uz svešas zemes filozofiju un sasniegumiem medicīnā? Normāli domājošam cilvēkam nevajaga mēģināt no jauna

konstruēt riteni, kad izgudrots jau vesels velosipēds, kaunēties no tūkstošiem vecas pieredzes un lielām, dziļām zināšanām. Ja es ko nezīnu – mācos, ja kāds domā savādāk – tā ir viņa darīšana.

Lai sasniegumi medicīnā ir milzīgi, tūkstošiem cilvēku katru gadu mirst no slimībām. Pašreizējā ekonomiskajā un politiskajā situācijā valstī uz medicīnu atstājusi lielu negatīvu iespaidu un tāda ietekme vēl turpināsies. Mūsdienu cīņas pret slimībām metodes nav pilnīgas, tajās netiek ņemts vērā, ka organismam pašam ir savi aizsardzības spēku karapulki, tie cīnās ne tikai ar slimībām, bet arī ar to svešo iedarbību, ko rada medikamenti.

Medicīniskā terapija izspiež organisma iekšējo enerģiju, kura dota no dabas kā pretspēks slimībām. Organisma aizsardzībai ir savi dabiskie līdzekļi, kuri var iznīcināt veža audus vai vīrusus, bet tad to vietā šo funkciju veic ķīmiskā terapija. Ķīmisko vielu sastāvu un daudzumu organismā regulē tādi ārstniecības līdzekļi, kā insulīns, bet to var darīt arī pats organisms. Arsts ir tas, kas dabas vietā grib uzņemties atbildību par norisēm organismā, hbet ar to rada nevēlamas blakusnorises.

Mūsu organisms ar laiku pierod pie medikamentu iejaukšanās un tas vājina zaļu iedarbību. Tad ārsti meklē, kā savukārt varētu novājināt organisma spēju pretoties zaļu iedarbībai. Bet tas taču nav iespējams, tad jau jāizjauc pats organisms. Jo tas veselīgāks, jo lielākas ir spējas pretoties iejaukšanās mēģinājumiem tā dzīvē. Atbildību par visu daba uzlikusi un mūsu pašu organismam

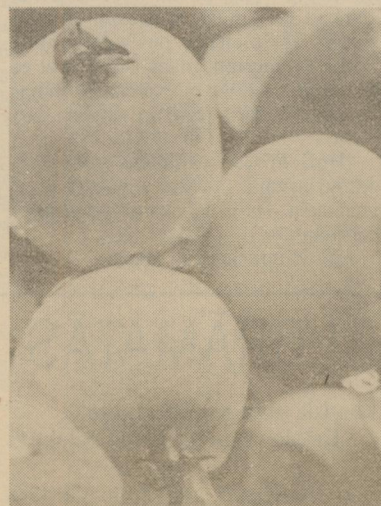
Teiktāis tomēr nenozīmē, ka

vispār jāatsakās no medikamentiem, taču lietošanu ieteicams ierobežot. Ja gadās traumas vai slimība tadā pakāpē, ka apdraud dzīvību, medikamenti palīdzēs ātrāk. Taču tos navajaga lietot hronisku slimību gadījumos, kur nedos vēlamo efektu, bet pārdozēšana var beigties slikti.

Organisma atjaunošanas Austrumu kopncepcija nenodarbojas ar slimību ārstēšanu, bet gan veic profilaksi. Agrāk Ķīnā bija ģimenes ārsti, kas saņēma algu un ja kāds no tās locekļiem saslima, tad ārsts bija par to atbildīgs un, protams, algu nesaņēma. Arsts, kurš gaida, kamēr parādīsies slimības simptomi, un tad ķeras pie ārstēšanas, tika uzskatīts par zemes klases speciālistu.

Iedomājieties, ka cilvēks sāk rakt aku, kad viņu jau moka slāpes, vai tikai tad sāk kalt ieroci, kad to jau jāpaceļ nāvīgan cirtienam... Tā tas ir arī ar mūsu zālēm, kuras sākam lietot tad, kad slimība jau nolikusi gultā.

Ē. Dzenis,
«NEWAYS» un «SUNRIDER»
oficiālais izplatītājs

RINDAS NO VĒSTULĒM

Adventes ir nevien dvēseles sagalavošanas laiks Kristus dzimšanas svētkiem, bet arī laiks, kad katra namamāte domā, ko likt svētku galdā ciemiņiem un savējiem, kā rotāt eglīti, kādas iegādāties dāvanas. Manāma rosme veikalos, to skatlogi tiek skaisti izrotāti, plauktos parādās plašs preču klāsts svētkiem. Drīz jāsāk domāt par skaisti izrotātām eglītēm.

A. Budže,
Tilžas prāvests

PIE DEBESĪM... NLO?

7. novembrī pēc septiņiem rītā ludzāniete Iraidā Jakimova pa sava dzīvokļa logu pārsteigta ieraudzīja debesis lielu gaišumu, tad kādu divainu spīdekli, pēc lieluma līdzīgu aptuveni trim kopā saliktiem mēnessiņiem. Sieviete apjauta, ka saule no rīta rietumu pusē tobrīd būt no nekādi navarēja. Tad jau šis divainais objekts laikam jau nu būs kāds noslēpumains lidojošais šķīvītis. Tā viņa nosprīda un paziņoja par redzēto rajona laikraksta «Ludzas Zeme» redakcijai, kas materiālu uzreiz publicēja.

Vēlāk uz turieni zvanīja arī cita pilsētas iedzīvotāja Lilija Ivanova, ka tajā pašā rītā debesīs debesīm redzējusi ugunīgu bumbu. Tā cēlusies te augstāk, tie virzījies sānis, te atkal laudusies zemāk. Tad sākusī dzīst, pārvērtusies blāvā svītrā un izzudusi skatam.

Daļa L. Ivanovas darbabiēdru pastā viņas stāstījūmam gan nav noticējuši, citi atkal teicās kaut ko līdzīgu pirms pāris gadiem noverojuši paši.

Ej nu sazini, kas tur īsti bija?

Viktors Trojanovskis

Latgales novada nedēļas laikraksts.
Redkolēģija.
Dibinātājs – A. Rāncāna
izdevniecība.

Masu informācijas līdzekļa
reģistrācijas apliecība Nr. 1609.
Iznāk no 1994. gada 30. decembra,
reizi nedēļā – piektdienās.

Izdevēja norēķinu kants Latvijas
Unibankas Rāznas filiālē Preiļos Nr.
468425, izdevēja adrese: A. Upiša ielā
3-49, LV-5301, tālrunis 21516.

I iespaidoksne, metiens – 1000
eksemplāru.
Datortipogrāfija un aplaūšana Solveiga
Sarkane. Iespiesta Rēzeknes
tipogrāfijā Baznīcas ielā 28.